

ע"פ 2459/21 - פורום נאמני ארץ ישראל בליכוד נגד מדינת ישראל, ראש הממשלה, שאול אלוביץ, איריס אלוביץ, ארנון מוזס

בבית המשפט העליון

ע"פ 2459/21 - א'

כבוד השופט י' אלרון

לפני:

פורום נאמני ארץ ישראל בליכוד

המבקשים:

נגד

1. מדינת ישראל
2. ראש הממשלה
3. שאול אלוביץ
4. איריס אלוביץ
5. ארנון מוזס

המשיבים:

בקשה לביטול פסק דין

עו"ד אביעד ויסולי

בשם המבקשים:

החלטה

1. לפני בקשה במסגרתה נטען, בעיקרו של דבר, כי יש להורות על ביטול פסק דיני מיום 3.5.2021, בגדרו דחיתי את ערעור המבקשים על החלטת בית המשפט המחוזי בת"פ 67104-01-20 מיום 4.4.2021, אשר דחה את בקשתם לאפשר לכל אדם להיות נוכח בדיוני ההוכחות בהליך זה, וכן לאפשר לנוכחים בדיוני ההוכחות לצלם ולפרסם צילומים אלו לציבור.

2. כפי שפורט בפסק דיני, בית המשפט המחוזי קבע ביום 10.5.2020 כי לנוכח הנחיות משרד הבריאות להתמודדות עם נגיף הקורונה, מספר הנוכחים באולם הדיונים יוגבל, הדיון יוקרן בטלוויזיה במעגל סגור בשני אולמות נוספים, והוא לא יצולם ולא ישודר בשידור ישיר.

עתירה שהוגשה נגד החלטה זו נדחתה בפסק דינו של בית משפט זה (השופטים ע' פוגלמן, י' אלרון וע' גרוסקופף) בבג"ץ 3072/20 מיום 17.5.2020, בגדרה נקבע כי דין העתירה להידחות על הסף ולגופו של עניין, בהיעדר עילה להתערבות.

זמן קצר לאחר מכן, הגישו המבקשים ושני עיתונאים נוספים בקשה לבית המשפט המחוזי לצילום הדיונים. בקשה זו נדחתה בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 21.5.2020; וערעור על ההחלטה נדחה אף הוא בפסק דינו של בית משפט זה (השופט ע' גרוסקופף) בע"פ 3313/20 מיום 22.5.2020.

בחלוף קרוב לשנה, הגישו המבקשים לבית המשפט המחוזי בקשה אשר כותרתה "דרישה לפומביות הדיון בתיק זה ובקשת רשות צילום". במסגרת זאת, נטען כי לאור רגישותו הציבורית של ההליך, יש לאפשר לציבור להיות נוכח בדיוני ההוכחות, לצלם ולפרסם.

בקשה זו נדחתה בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 4.4.2021. זאת, תוך שנקבע כי בהתאם להוראות משרד הבריאות להתמודדות עם נגיף הקורונה, לא ניתן לבטל את ההגבלה על מספר הנוכחים באולם. עוד הודגש, כי הדיון במשפט משודר לאולמות סמוכים, באופן שמאפשר לעשרות אנשים לצפות בו; וכי בקשות קודמות לצילום הדיון ולשידורו נדחו מספר פעמים, ואין מקום לסטות מהן.

על החלטה זו הוגש הערעור בהליך דן, במסגרתו טענו המבקשים כי אין מקום להגביל את מספר הנוכחים באולם בית המשפט המחוזי; וכי יש לאפשר לציבור גישה לצילומים המשודרים לאולמות הסמוכים.

3. בהחלטתי מיום 26.4.2021 הוריתי למשיבים להגיב לערעור, תוך התייחסות לסוגיית קיומה של זכות ערעור במקרה דנן.

בתגובותיהם, טענו כלל המשיבים - המאשימה והנאשמים בהליך העיקרי - כי יש לדחות את הערעור, תוך שטענו, בין היתר, כי למבקשים אין זכות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי להגביל את מספר הנוכחים באולם בית המשפט.

4. על רקע זה, קבעתי בהחלטתי מיום 27.4.2021 כי המשיבים יודיעו אם הם עומדים על קיום דיון בערעור בנוכחותם.

בהודעותיהם מיום 2.5.2021, הודיעו כלל המשיבים כי הם אינם עומדים על קיום דיון בערעור בנוכחותם, וכי לגישתם, אין בו כל צורך.

5. בפסק דיני מיום 3.5.2021, דחיתי את הערעור בלי לקיים דיון בנוכחות הצדדים. זאת, בין היתר, משסברתי כי התנהלות המערערים גובלת בשימוש לרעה בהליכי משפט, ועלולה לפגוע בצדדים להליך העיקרי, וכי אין ממש בטענותיהם המופנות כלפי החלטת בית המשפט המחוזי.

בכלל זה, ציינתי כי ספק אם המערערים יכולים להשיג על החלטת בית המשפט המחוזי להגביל את מספר הנוכחים באולם בית המשפט; וקבעתי כי מכל מקום, אין להתערב בהחלטה זו אף לגופו של עניין.

בהתייחס להחלטה בבקשה לשידור הדיון, קבעתי כי אין מקום לסטות מהחלטות קודמות שניתנו בעניין הן על ידי בית המשפט המחוזי, הן על ידי בית משפט זה - ועל כן דין טענות המבקשים בעניין להידחות.

6. מכאן הבקשה שלפניי, המופנית לנשיאת בית משפט זה, בבקשה "לקבוע שלושה שופטים שידונו בערעור" לפי סעיפים 26 ו-27 לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984.

בנימוקי הבקשה, נטען בין היתר כי פסק דיני ניתן בחוסר סמכות, מאחר שהחלטת בית המשפט המחוזי לדחות את בקשתם לאפשר לכל אדם להיות נוכח באולם הדיונים מהווה "פסק דין" עליו ניתן לערער בזכות - ולפיכך היה מקום לקיים דיון בערעור בפני מותב תלתא. עוד נטען, כי היה מקום לקיים דיון בערעור בנוכחות הצדדים.

7. בהחלטתו מיום 26.5.2021, קבע רשם בית משפט זה (השופט ר' גולדשטיין) כי ספק אם היה מקום לקלוט את הבקשה לרישום, מאחר ש"סדרי הדין אינם מכירים באפשרות של הגשת בקשה מסוג זה לאחר שהטיפול בהליך הסתיים". עם זאת, נקבע כי:

"לנוכח העובדה שבמסגרת הבקשה עותר המערער, בין היתר, לביטול פסק-הדין, ומטעם זה בלבד, יועבר התיק ללשכת כב' השופט אלרון למתן החלטה מתאימה, כפי המקובל בבית משפט זה".

על כן, הסוגיה הדורשת את הכרעתי כעת היא אם יש להיעתר לבקשה לביטול פסק דיני בטענה שהוא ניתן בחוסר סמכות.

8. דין הבקשה להידחות.

המבקשים אינם צד להליך הפלילי המתנהל בבית המשפט המחוזי, ואין להם זכות להשיג על החלטת בית המשפט המחוזי שעניינה בהגבלת מספר הנוכחים באולם הדיונים על רקע התפרצות נגיף הקורונה – שהרי אין היא בגדר "פסק דין"; וספק אם באפשרותם אף לערער עליה ברשות.

אומנם, לעיתים מי שאינו צד פורמאלי להליך יוכל להשיג על החלטות שהתקבלו בו. אולם זאת, ככלל, במקרים שבהם הוא משיג על הכרעה סופית שניתנה בעניינו לאחר בירור עובדתי או משפטי, ושיש בה כדי לשנות את מערך הזכויות שהיו נתונות לו או החובות שחלו עליו באופן שיש לו נפקות משפטית – ועל כן יהיה מקום לראותה כ"פסק דין" עליו ניתן להגיש ערעור בזכות (ראו למשל בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(1) 670, 694 (1991); בש"פ 3027/19 כאמל נ' פרקליטות מדינה (11.6.2019); בש"פ 5105/20 שמעון נ' מדינת ישראל, פסקה 39 לחוות דעתי (25.5.2021)).

עניינם של המבקשים אינו נמנה עם מקרים אלו.

9. ההחלטה להגביל את הנוכחים באולם בית המשפט היא החלטה דיונית, שמטבע הדברים לא קדם לה בירור עובדתי או משפטי, ואין בה כדי להביא לשינוי מערך זכויותיהם של המבקשים באופן שיש לו נפקות משפטית (על כך שלמבקשים אין זכות קנויה להיות נוכחים באולם, בבחינת קל וחומר, בג"ץ 7357/95 ברקי פטה המפרס בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 769, 782–783 (1996)).

משכך, החלטת בית המשפט המחוזי בעניין מגבלת האנשים הרשאים לשהות באולם הדיונים אינה מהווה "פסק דין" בעניינם של המבקשים, ואין להם זכות להגיש עליה ערעור. בהתאם לכך, לא היה כל צורך לקיים דיון בהשגתם על ההחלטה בפני מותב תלתא.

יוער, כי אומנם תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הגבלות במערכת בתי המשפט) (הוראת שעה), התשפ"א-2020, המסמיכות בין היתר את בית המשפט להגביל את מספר הנוכחים באולם, אינן קובעות אם וכיצד ניתן להשיג על החלטה בעניין. אולם, ההחלטה על הגבלת הנוכחים באולם דומה במהותה להחלטות על סגירת דלתים לפי סעיף 68(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט), אשר "אין אחריהן ולא כלום" (סעיף 74 לחוק בתי המשפט) – באופן העשוי להשליך גם על ענייננו, וללמד כי אין זכות ערעור על ההחלטה.

10. אף טענת המבקשים שלפיה ראוי היה לקיים דיון בנוכחות הצדדים אין בה ממש.

כפי שהובהר בפסיקות בית משפט זה:

"אמנם נכון הדבר, שהדרך הרגילה והמקובלת לשמיעתו של הליך פלילי הינה בקיום דיון פרונטאלי באולם המשפטים, בנוכחות נציג התביעה, הנאשם וסניגורו... אך זה מכבר מקובל... שבבקשות ביניים שונות... מסתפק בית המשפט, כבסיס להחלטתו, בנימוקי כתב הבקשה ובטעמי התגובה בכתב של הצד האחר. ובכגון דא להוציא מקרים שבהם מתעוררת אי-בהירות ביחס למחלוקתם של הפרקליטים, המצריכה בירור נוסף, או מקרים בהם מוצגת דרישה מפורשת לקיום דיון בנוכחות הצדדים אין בית המשפט חייב להודות על קיום דיון כזה (ע"פ 353/88 וילנר נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(2) 444, 451-452 (1991); ההדגשה הוספה -י' א').

זאת ועוד, הודגש גם כי:

"הכלל בדבר נוכחות הנאשם אינו מוחלט. בתנאים מסוימים הנאשם רשאי לוותר על נוכחותו במשפט. במקרים אחרים, האינטרס הציבורי בקיום המשפט גובר על זכותו של הנאשם להיות נוכח במשפט, וזאת כאשר הנאשם מונע בהתנהגותו את קיומו התקין של ההליך" (ע"פ 1632/95 משולמנ' מדינת ישראל, פ"ד מט(5) 534, 547 (1995)).

קל וחומר כי במקרים שבהם מי שאינו צד להליך הפלילי מגיש ערעור סרק על החלטה דיונית שאינו מצריך בירור נוסף, אשר קיום הדיון בו עלול לפגוע בצדדים להליך העיקרי - ובפרט הנאשמים, אשר כלל אינם חפצים בקיום הדיון בערעור-האינטרס שבקיום הדיון בנוכחות הצדדים נסוג מפני האינטרס הציבורי שלא לקיימו.

11. במקרה דנן, המבקשים שבו והגישו לבית המשפט המחוזי ולבית משפט זה בקשות חוזרות ונשנות שעיקרן בבקשה לשידור הדיונים מאולם בית המשפט - אשר נדחו פעם אחר פעם.

בנסיבות אלו, ומשהתנהלות המבקשים "גובלת בשימוש לרעה בהליכי משפט באופן העלול לפגוע בצדדים להליך העיקרי" (פסקה 8 לפסק דיני), הרי שהאינטרס שבקיום הדיון בערעור בנוכחות הצדדים נסוג מפני האינטרס הציבורי שביעילות הדיון.

12. אשר על כן, הבקשה נדחת.

לפנים משורת הדין, לא ייעשה צו להוצאות לטובת אוצר המדינה.

ניתנה היום, ט' זבסיון התשפ"א (27.5.2021).

ש ו פ ט